

Jus Canonicum In V. Libros Decretalium Distributum

novâ Methodo explicatum, Omnibus Capitulis Titulorum (qui in Antiquis, & novis Libris Decretalium continentur) promiscuè & confusè positis, in ordinem doctrinæ digestis. Adjunctis Aliis Quæstionibus Connexis, Quæ Ad Plenam Cujusque Tituli, Aut Materiæ Cognitionem, Et Expositionem Pertinent. ...

Respondens Libro secundo Decretalium : In Quo Ordo Judiciarius, Et Qvæ Ad Judicia Pertinent, Secundùm Utrumque Jus, Canonicum, & Civile Methodicè Tractantur, & Exponuntur ; Additus Est, Præter Synopticum Et Methodicum, Alius Index Alphabeticus A Pluribus Desideratus

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1675

Titulus. XX. De Testibus, & attestationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98191](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98191)

Ad primam quætionem respondetur. Si per litteras Ordinarij probetur, aliquem, quando assumptum officium procuratoris, excommunicatum fuisse, non est ut procurator admittendus, sed standum est litteris Ordinarij, donec probetur contrarium, n. 55. & duobus seqq. Ad alteram quætionem respondetur. Singuli alicuius Collegij, vel Universitatis possunt tanquam testes jurati reprobare instrumentum falso sigillo obsignatum, & confectum, nomine Collegij, seu Universitatis, n. 58. & seq.

§. X. *Quam vim probandi habeat narratio facti alicuius in litteris Sedis Apostolicæ?*
pag. 298.

Litteræ Apostolicæ, in quibus narratur factum proprium Papæ, plenè probant, si super illis gratia, vel intentio Papæ fundetur, n. 60. & seq. quando assertio Papæ non plenam probationem faciat? n. 62. an, & quando assertio Principis plenam fidem faciat, vel non? cit. n. 62.

§. XI. *De probationibus, & aliis actis Iudicii in scriptum redigendis. & de actis prioris Iudicii exhibendis aliis Iudicibus, ad quos causa pervenit.*
pag. 299.

ASSERTIO I. Iudex tam ordinarius, quam delegatus debet per Notarium, vel duos viros idoneos conscribere omnia acta Iudicii, designando loca, tempora, & personas, & horum copia dari debet partibus litigantibus, & Originalia manere penes scriptores, ut hoc modo possit cognosci, si qua dubitatio oriatur in processu, n. 63. & tribus seqq. Assert. III. Si causa ad alium Iudicem devolvatur, omnia acta prioris Iudicii ei exhiberi, & ad eum remitti debent, fidemque faciunt etiam in altero Iudicio inter eandem personas, & in eadem causa, num. 67. & duobus seqq.

§. XII. *Quomodo, quando, & ubi facienda sit probatio, & quis sit eius finis, & effectus?*
pag. 301.

ASSERTIO I. Probatio fieri debet, secundum formam libelli: debet esse clara, & certa, & in quæstione speciei fieri debet probatio in specie, & non sufficit probatio generis, n. 70. Assert. II. Probatio universim facienda est, post litem contestatam, super articulis in Iudicium deductis, & negatis: post publicata autem testimonia, & conclusionem in causa, non est admittenda alia probatio super iisdem articulis, sed sententia ferenda est, secundum priorum testium depositiones. Et hinc probatio impedimento matrimonij contrahendi, & publicatis attestacionibus, alij testes oppositum probare volentes, scilicet non adesse impedimentum, non sunt admittendi, n. 71. & seq. Assert. III. Finis probationis est Iudici fidem facere, & ut is intelligere possit, qualem sententiam ferre debeat, unde Iudici facienda est probatio, non adversario. Effectus autem probationis est, quod secundum allegata, & probata Iudex debet ferre sententiam, n. 73. Assert. IV. Alius effectus probationis est, quod purgatio canonica contra illam non fit admittenda, per quam, cum affirmativè probari potest, aliquem deliquisse, alius probare intendit, eum non deliquisse, num. 74. & duobus seqq.

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.
c. 10. n. 43. & septem seqq.
c. 11. n. 63. & duobus seqq.
c. 12. n. 74. & duobus seqq.
c. 13. n. 51. & tribus seqq.
c. 14. n. 41. & seq.
c. 15. & ult. n. 67. & duobus seqq.
IN CLEMENT.
Clement. un. n. 60. & tribus seqq.
c. 9. n. 18. & tribus seqq.

TITVLVS XX.

DE TESTIBUS, ET ATTESTATIONIBUS.

pag. 303.

Testes sunt, qui de aliquo facto controverso legitime vocati testimonium dicunt: alij sunt iudiciales, alij instrumentarij, alij testamentarij, num. 1.

SECT. I. *De qualitate testium.* pag. 303.

§. I. *Quinam sint habiles, vel absolute inhabiles ad testificandum?* pag. 303.

QUÆR. I. Quinam testes esse possint? Resp. Testes generatim loquendo debent esse idonei, & fideles, id est, fide digni, n. 2. Idonei sunt omnes, qui à testimonio dicendo à Canonibus, vel legibus non arcentur, num. 3. Debent ferre testimonium jejuni, quod tamen non est de necessitate, vel præcepto, sed de honestate solum ratione iuramenti, cit. n. 3. Q. II. Qui iure prohibentur à testimonio ferendo: aliqui in totum, sive omnino, & generaliter, ut pupilli, seu impuberes, n. 4. Furiosi, n. 5. Cæci, n. 6. Muti, & furdi simul, n. 7. Servi, seu mancipia: fecus de originariis, n. 8. Religiosi tamen possunt esse testes in Iudicio, cum consensu Superioris, n. 9. Q. III. An testes esse possint, qui sunt pecuniâ conducti ad ferendum testimonium? Resp. negativè, sed repelli debent; quia talis censetur corruptus, ut falsum testetur, n. 10. quin imò etiam sententia retractanda est, si constet, illam latam fuisse ad depositionem corruptorum testium, n. 11. Idque extenditur primò, ut etiam testimonium illius, qui pecuniam accepit, ut verum dicat, nihil probet. Secundò, si pecuniam accipiat pro non ferendo testimonio. Tertio, etsi pecunia ei sponte, & non petenti oblata fuerit, n. 12. Qualis pœna infligi possit accipienti pecuniam pro ferendo testimonio, n. 13. Is, qui pro testimonio vero dicendo pecuniam accipit tanquam pretium operis, non solum contra charitatem, sed etiam probabilius contra iustitiam peccat, n. 14. Si quis incidenter confiteatur, se falsum testimonium in Iudicio dedisse in præjudicium partis, non creditur ei; idèoque sententia ex tali testimonio lata non debet retractari, n. 15. An, ut sententia divortij lata ex depositionibus testium pecuniâ corruptorum retractetur, sufficit probare solum, eos corruptos fuisse, vel etiam requiratur, ut probetur, eos falsum deposuisse, cit. n. 15.

§. II. *An, & quâ ratione infames, criminosi, periuri, accusati de crimine, vel excommunicati repellantur à dicendo testimonio in Iudicio?*
pag. 307.

ASSERTIO I. Infames infamiâ juris, utroque iure, sunt inhabiles ad testimonium in Iudicio ferendum, num. 16. In quibusdam tamen casibus admittuntur, num. 17. Sed & infames infamiâ facti non

Et non possunt esse testes in Judicio saltem jure Canonico: at, si quandoque admittantur, non sunt integre fidei. *num. 18.* Assert. II. Testes criminosi de gravi crimine convicti ad testimonium ferendum admitti non debent. *num. 19.* Testis, qui in crimine perseverat, tam in civili, quam criminali causa; repellitur à ferendo testimonio, si sit crimen grave: *n. 20.* De Jure tamen Canonico quodlibet peccatum mortale publicum, & notorium repellit à testimonio perseverantem in peccato, etiamsi non sit continuatum, vel frequentatum, *n. 21.* Criminosus emendatus, post actam publicam penitentiam, admitti debet in testem in causa civili, vel criminali, cum civiliter agitur de crimine, non autem in causa criminali criminaliter intentata. *n. 22.* Crimen notorium de facto per constantem emendationem vitæ omnino tollitur, nisi tamen crimen notorium de jure sit. *n. 22. in fine.* Et si criminosus persistens in gravi crimine repellatur à testificando, non tamen à judicando. *n. 23.* In quibus casibus repellatur quis à testimonio dicendo, propter crimen in causa criminali, & in quibus in causa civili? *n. 24.* In quibus casibus criminosus emendatus etiam in causis criminalibus criminaliter intentatis admittatur ad testimonium ferendum? *n. 25.* Aff. III. Qui perjurus est, testis esse non potest, neque in causa civili, neque in criminali, *n. 26.*

Assert. IV. Accusatus de crimine gravi, ac infamiam irrogante, pendente accusatione, non debet admitti ad testificandum in alia causa criminali, nisi in criminibus exceptis. *num. 27.* neque etiam is, contra quem ex officio Judicis instituitur inquisitio, potest esse testis in causa criminali, neque denunciatus de gravi crimine, neque is, qui condemnatus de crimine appellat, pendente appellatione. *n. 28.* Verùm in causa civili admittitur testimonium accusati de crimine, & in criminibus exceptis. *n. 29.* Porro sicut accusati de crimine non sunt admittendi ad accusandum, & testificandum in Judicio in causa criminali, ita nec ad Ordinem suscipiendum. *n. 30.* sed neque incarceratus propter crimen infame testis esse potest. *n. eod.* Assert. V. Excommunicatus ad testimonium dicendum in Judicio regulariter admitti non debet, *n. 31.* Sunt & plures alij, qui tanquam infames à testimonio ferendo repelluntur. *n. 32.*

§. III. *Quinam prohibeantur ferre testimonium pro certis personis? pag. 312.*

QUÆR. I. An parentes possint esse testes pro filiis, & vice versâ? Resp. Parens pro filio non potest esse testis, nec vice versâ? idque variè extenditur, *num. 33.* Sunt tamen plures casus, in quibus parens pro filio, & hic pro illo testis esse potest. *n. 34.* Admittitur etiam testimonium parentum in causa matrimoniali, quando agitur de impediendo matrimonio contrahendo, non autem, si filius petat in uxorem mulierem, vel filiam maritum virum se maiorè. *n. 35. & seq.* Q. II. An, & quando maritus, pro uxore testificari possit, & vice versâ? Resp. Regulariter unus conjux pro altero non potest esse testis. *n. 37.* In certis tamen casibus possunt esse testes. *n. 38.* Q. III. An, & quomodo consanguinei, & affines admittantur ad testimonium ferendum, vel non? Resp. in causis criminalibus, vel civilibus valde arduis, & præjudicialibus repelli possunt; in aliis verò admitti possunt. *n. 39.* in pluribus tamen casibus possunt esse testes. *n. 40.*

§. IV. *An, & in quibus casibus testes domestici produci possint, vel familiares, vel amici? & etiam subditi possint testimonium dare pro suis dominis? pag. 315.*

Tripliter aliqui appellati possunt domestici. *num. 41.* Assert. I. Domestici testes ex domo patrisfamilias non possunt esse testes pro domino. *n. 42.* Unde, si vir probare velit, uxorem sibi esse infinem, non potest producere testes suæ familie, sed alios probatæ vitæ. *cit. n. 42. & seq.* In certis tamen casibus possunt domestici produci à patrisfamilias in testes. *num. 44. & seq.* Assert. II. Domestici, seu familiares, qui in eadem domo vivunt, sed non sunt subiecti domino domus, nec ratione patriæ, nec dominicæ potestatis, ordinari possunt esse testes. *num. 46.* Assert. III. Amici verò pro amicis testes esse possunt. *num. 47.* Assert. IV. Subditi possunt ferre testimonium pro Principe, vel alio Magistratu publico, *num. 48.* Colorum saltem ex consuetudine possunt pro dominis, & contra illos esse testes, sicut & emphyteutæ, & vassalli. *cit. num. 48.*

§. V. *An socius criminis, vel bonorum possit esse testis pro socio, vel contra illum? pag. 317.*

ASSERTIO I. Socius criminis non debet ad testimonium adhiberi pro socio eiusdem criminis, nec contra illum. *num. 49. & seq.* Assert. II. Illud sociale est in crimine simoniæ, ut socius criminis possit in testem produci contra socium, sive agatur criminaliter ad depositionem ab officio, sive civiliter ad privationem beneficii, si quidem simul & criminis, & muneris accepti particeps fuerit, verò agatur civiliter, & ipse nihil temporale accepit; adeoque sit criminis tantum, non autem muneris socius, potest in testem produci contra socium: alioquin verò mediator, seu socius criminis & muneris non admittitur ad testimonium contra socium, non solum, si pro mediatione salarii accepit, sed etiam, si promissionem solum salarii accepit. *num. 51.* Assert. III. Neque socius bonorum pro socio testis esse potest, siue sint socii bonorum, siue partis tantum, aut rei particularis communis utriusque: siquidem in rebus eodem, & damnatum est commune, & utilitatem eadem defensionis causa: alioquin verò socius pro socio, vel contra illum testis esse potest. *num. 52.*

§. VI. *Qui prohibeantur dicere testimonium contra certas personas? pag. 319.*

ASSERTIO I. Inimicus contra eum, contra quo inimicitiam gerit, testimonium ferre non potest, nec quidem in criminibus exceptis. *num. 53.* In quibus casibus inimicus etiam contra inimicum ad testificandum admitti possit? *num. 54. & seq.* Assert. II. Laicus in causa criminali, in qua agitur per modum accusationis ad vindictam publicam regulariter non admittitur ad ferendum testimonium contra Clericum: secus in causa civili. *num. 55.* Nec contra Religiosos. *num. 57.* In quibus casibus laicus contra Clericum testis esse possit? *num. 58.* Assert. III. Sed neque vice versâ, Clericus admittitur ad testimonium ferendum contra laicum in causa criminali. *num. 59.* Sunt tamen plures casus, in quibus Clericus contra laicum testimonium ferre potest. *num. 60.* Assert. IV. Iudici, hæc

ei, alique infideles ad testificandum contra Catholicum non sunt admittendi, *num. 61.* In certis tamen casibus infideles contra Christianos testes esse possunt. *num. 62.* Assert. V. E contrario verò testimonium Christianorum contra Iudæos, aliòsque infideles in omnibus causis recipiendum est. *num. 63.* Quin imò Judæi, & alij infideles conveniri possunt per testes Christianos, non obstantibus privilegijs à Principibus Christianis ipsis concessis, *cit. num. 63. & seq.* Assert. VI. Neque parentes contra liberos, nec vice versà hi contra illos ordinariè in judicio testes esse possunt. *num. 65.*

§. VII. Qui prohibeantur ferre testimonium in certis causis? *pag. 322.*

QUÆR. I. In quibus causis mulier possit esse testis, vel non? Resp. I. In causa civili potest esse testis, utroque jure, etiam in causa in matrimoniali. *num. 66.* In quibus causis mulier in testem non admittatur? *num. 67.* Resp. 2. De Jure Civili mulier potest esse testis in causa criminali, nisi agatur ad pœnam mortis, vel mutilationis. *num. 68.* Non autem de Jure Canonico. *num. 69.* Quando etiam Jure Canonico mulier possit esse testis, si agatur de crimine? *num. 70. & duobus seqq.* Resp. 3. Mulier in testamento solemniter non potest esse testis, *num. 73.* Quando mulier possit esse testis etiam in testamento, vel alià ultimà voluntate? *num. 74.*

QUÆR. II. In quibus causis putes, sed minorenis, possit esse testis, vel non? Resp. Putes, sed minor 20. annis, potest esse testis in causis civilibus non arduis, non autem in criminalibus, exceptis certis casibus. *num. 75.* QUÆR. III. An, & in quibus causis pauper, vel vilis persona possit esse testis, vel non? Resp. 1. Per se, quòd sit persona pauper, vel vilis, non repellitur à testimonio ferendo. *num. 76.* Resp. 2. In causis criminalibus, vel civilibus arduis, seu gravibus pauper in testem non admittitur. *num. 77.* Nisi in certis casibus. *num. 78.*

§. VIII. An, & quâ ratione prohibeatur quis testimonium ferre, in propria causa? *pag. 325.*

QUÆR. I. in genere, an quis testis esse possit in propria causa? Resp. negativè. *num. 79.* Quin imò, ob præsumptam affectionem, testis habens causam similem ei, ad quam testis producitur, non solum non est idoneus testis, & integer, sed à testimonio omnino repellitur. *num. 80.* Quando testis quis esse possit, si agatur de proprio eius commo? *num. 81.* QUÆR. II. An idem simul possit esse Actor, vel accusator, & testis in causa, in qua agit, vel est accusator? Resp. negativè. *num. 82.* Limitatur in denunciatore privato, qui simul potest esse testis in causa, quam denunciavit. *num. 83.* Vbi distinguendum est inter denunciationem criminis charitativam, seu Canonicam, in qua Judex solum procedit ad tollendum peccatum, & pœnitentiam imponendam: & tunc idem potest esse denunciator, & testis. *num. 84.* Et inter denunciationem judicialem, quando Judex, instituto processu judiciali, vel ex officio procedit per inquisitionem contra denunciatum ad pœnam: & tunc in causis gravibus, & magni præjudicij, non potest denunciator publicus esse idoneus testis. *num. 85.* quamvis possit adhiberi, ut testis in criminibus levi-

bus. *num. 86.* QUÆR. III. An Judex possit esse testis in causa, quæ coram ipso agitur? Resp. in eadem instantia litis non potest in testem produci. *num. 87. & seq.* imò nec finito Judicio, & si sit Judex ordinarius, sive delegatus. *num. 89.* præterquam, si de veritate aliter constare non possit, ut in iis, quæ aliter Judicibus cognita esse non possunt, vel nisi ex consensu utriusque partis litigantis. *num. 90.* Porro Judex ordinarius v. g. Episcopus, si testimonium ferre debeat in causa, quæ coram Vicario suo agitur, propter necessitatem, ne veritas occultetur, potest admitti in testem: sicut etiam Judex ordinarius, si testimonium dicere velit coram delegato suo ad universitatem catifarum, & quando Judex delegans, ad cognoscendam causam coram Judice delegato, vel ipse etiam Judex delegatus admitti possit in testem. *num. 91.*

§. IX. De testimonio ferendo ab Advocato, vel procuratore, herede, vel legatario, & alijs quibusdam? *pag. 329.*

QUÆR. I. An Advocatus, vel procurator possit esse testis in causa, in qua est, vel fuit Advocatus, vel procurator? Resp. negativè, ne quidem finito officio. *num. 92.* sed neque is, qui Advocatus fuit in prima instantia, etiam post depositum munus, potest esse testis in secunda instantia, sive in causa appellationis pro appellante: neque etiam Advocatus, vel procurator eius, contra quem appellatum est, potest ab eo in testem produci contra appellantem. *num. 93.* quando Advocatus, vel procurator possit esse testis. *num. 94.* idemque est de tutore, vel curatore in causa pupilli, vel minoris, administratoribus &c. *cit. num. 94.* Q. II. An proxeneta, seu mediator possit produci in testem in negotio, in quo fuit mediator? Resp. ordinariè non potest. *num. 95.* In pluribus tamen casibus potest. *num. 96.*

Q. III. An heres, vel legatarius possit esse testis in testamento, in quo scriptus est heres? Resp. non potest, sicut nec fideicommissarius universalis: aliud est de legatario, vel fideicommissario particulari, qui non prohibetur esse testis testamentarius. *num. 97.*

Q. IV. An venditor pro emptore, donator pro donatore, testes esse possint? Resp. non posse, ubi agitur de commo illorum. *num. 98.*

§. X. An in causa Universitatis, vel Collegij, is, qui est pars, vel membrum eiusdem, possit testimonium ferre? *pag. 331.*

QUÆR. I. An, qui sunt membra alicujus Universitatis, aut Collegij, singuli admittantur ad testificandum pro illa Universitate, aut Collegio? Resp. affirmativè: unde Clerici possunt esse testes in causa suæ Ecclesiæ. *num. 99.* Et non solum singuli ex Collegio Ecclesiastico, sed etiam seculari, v. g. cives pro sua civitate. *num. 100.* In quibus casibus in specie singuli de Collegio possint esse testes in causa Collegij? *num. 101.* In quibus casibus membrum, seu pars communitatis, seu Collegij non possit produci in testem pro ipso Collegio. *num. 102. & duobus seqq.* Q. II. An etiam Episcopus, vel Prælat, aut Rector Ecclesiæ possit esse testis in causa Ecclesiæ? Resp. affirmativè. *num. 105.* Excipiuntur tamen certi casus, in quibus testis esse non potest. *num. 106.*

SECT. II. De numero, juramento, & depositione testium? *pag. 333.*

§. I. Quot testes requirantur ad legitimam, & plenam probationem? *pag. 333.*

ASSER-

ASSERTIO I. Ordinariè ad probationem rei gesta requiruntur, & sufficiunt duo testes idonei, & omni exceptione majores in omnibus causis. *n.* 107. Sunt tamen quædam causæ, in quibus plures, quam duo, vel tres requiruntur. *n.* 108. **Assert. II.** Unus testis cuiuscunque dignitatis sit, non probat plenè. *n.* 109. neque per statutum, vel consuetudinem induci potest, ut generaliter, & in quibuscunque causis sufficiat testimonium unius. *n.* 110. Sed neque verbo, seu assertioni auius Judicis, sive Ecclesiastici, sive secularis, fides plena est habenda: neque etiam scriptura unius, seu solius Judicis plenè probat, si testium subscriptione non sit munita, neque tantæ auctoritatis est, quin per duos, vel tres testes reprobari possit. *n.* 111. Plures tamen sunt casus, in quibus unius testimonium ad plenam probationem sufficit. *n.* 112.

Assert. III. Unus testis omni exceptione maior, si deponat de ipso crimine in Judicio, facit semiplenam probationem, seu præsumptionem, quæ sufficit ad inquirendum, citandum, imò etiam ad torquendum: quòd si tale testimonium unius junctum sit aliis præsumptionibus, seu indicis, plenam probationem facere potest, saltem in causis civilibus. *n.* 113. An, si unus testis sit valde habilis, & fide dignissimus, alterius non integri testis defectum suppleat, ita, ut utriusque testimonium plenam fidem faciat? *n.* 114.

§. II. De Iuramento testium. pag. 335.

QUÆR. I. An, & quomodo, & quâ formâ testes jurare debeant? **Resp. 1.** Testis non jurati depositio non valet, nihilque probat in Judicio. *n.* 115. Est hoc iuramentum veritatis, non calumniæ: jurare etiam debet, se non pretio, nec amore, timore, vel odio, vel pro alio commodo testimonium dicere. *num.* 116. **Resp. 2.** Juramentum necessariò præcedere debet depositionem testium: alioquin depositio nullam fidem faciet: quamvis in Camera Imperiali valeat depositio, si juramentum incontinenti sequatur. *n.* 117. Requiritur tamen, ut fiat in Judicio, non extra illud. *n. eod.* **Resp. 3.** Juramentum à testibus præstandum debet esse corporale, tactis scilicet SS. Evangeliiis, aliàs non valet. *n.* 118. Sed neque Clerici, & Religiosi recipiuntur in testes sine juramento. *num.* 119. Neque etiam Monachi, & Conversi in causis Monasterij admittuntur in testes, sine præstito juramento. *n.* 120. imò etiam Episcopus receptus in testem jurare debet. *n.* 121. Neque per statutum decerni, neque per consuetudinem induci potest generaliter, & indistinctè, ut recipiantur testes, sine juramento, quamvis quoad certas personas possit. *n.* 122. Si idem testis in eadem causa, & instantia sæpius examinetur super novis articulis, debet iterum jurare: sed neque in causis summariis, in quibus proceditur sine strepitu, & figura Judicij, testibus sine juramento fides adhibenda est. *n.* 123. **QUÆR. II.** An hoc iuramentum possit testibus remitti? **Resp.** potest ab adversa parte, ita tamen, ut utraque pars litigantium consentiat, & quidem expressè. *num.* 124. Sunt tamen plures casus, in quibus hoc iuramentum non potest remitti à partibus. *n.* 125. Cur partium consensu remitti possit iuramentum testibus de dicenda veritate, cum tamen non possit remitti, saltem expressè iuramentum calumniæ, aut dicendæ veritatis, quod pars litigans præstare debet? *n.* 126.

§. III. De forma, seu modo, quo testes deponere debent, & quomodo delicta occulta per testes probari possint? pag. 338.

QUÆR. I. An testes in scripto testimonium dare possint. **Resp.** negativè, sed præsentem in loco Judicij testimonium dare debent. *n.* 127. **Q. 2.** An testes debeant esse rogati, aut citati? **Resp.** Testes si sponte se offerant, non probant, sed tanquam suspecti repellendi sunt. *n.* 128. **Q. III.** An, & quomodo peccata occulta probari possint per testes? **Resp.** probari posse per testes juratos, deponentes de visu, vel etiam de auditu, adiunctâ famâ, aliisque adminiculis. *num.* 129. & seq.

SECT. III. De testibus de credulitate, & singularibus, & testibus inter se, vel sibi ipsis contrariis. pag. 339.

§. I. An, & quam vim probandi habeant testes de credulitate? pag. 339.

Testes alij sunt de scientia, qui deponunt, se factam rem gestam esse: alij de credulitate, quâ jurati deponunt, se credere ita se rem habere. *n.* 131. **Q. I.** An, & quando testes de credulitate admittantur, & probent? **Resp.** ordinariè non admittuntur, nec probant plenè, etsi duo, pluresve sint. *n.* 132. quin in tali testimonio de auditu alieno regulariter non valet, nec fidem facit, etiam si fama publica cum tali depositione concurrat, sine aliis adminiculis, seu consuetudinibus. *n.* 133. & seq. **Q. II.** Quibus casibus admittantur testes de credulitate, vel auditu alieno? **Resp.** plures sunt tales, qui referuntur. *n.* 135. **Q. III.** An, & quando testes de auditu alieno probent consanguinitatem, vel affinitatem? **Resp.** Ad probandam consanguinitatè, vel affinitatè interdum etiam admittuntur testes de auditu alieno, & credulitate, ut, si agatur ad dissolvendum matrimonium propter impedimentum consanguinitatis, vel affinitatis, probari id debet per duos, vel tres testes de eadem consanguinitate, sed in defectum consanguineorum admittendi sunt etiam alij testes, dummodo habeant requiritas ad hoc conditiones. *num.* 136. Porro testimonium de auditu proprio plenè probat, non autem de auditu alieno, nisi fama, & alia adminicula concurrant, neque admittuntur in causis criminalibus. *num.* 137. quarum conditiones in specie requiruntur, ut testes de auditu admitti possint ad probandam consanguinitatem, vel affinitatem. *n.* 138. An requiratur, ut plures testes deponant, se audivisse à pluribus iisdem, v.g. à Titio, & Caio, qui dixerint, conjuges esse consanguineos: an verò sufficiat, si deponant, se audivisse à pluribus, sed diversis. *n.* 139. per quales testes probari, & quando jurare debeant, qui deponunt de consanguinitate. *num.* 140.

§. II. De testibus singularibus, eorumque probatione. pag. 342.

QUÆR. I. Quinam dicuntur testes singulares, & quoruplicis generis sint? **Resp. 1.** Testes singulares dicuntur, qui contraria, vel saltem diversa testantur. *n.* 141. **Resp. 2.** Singularitas testium alia est adversativa; quia dicta illorum repugnant, & contraria deponunt: alia diversificativa; quia testes deponunt de actibus non contrariis, sed diversis se mutuo non adjuvantibus: alia singularitas testium cumulativa, si testes deponant de actibus diversis, sed mutuo se adjuvantibus ad probandum illa, quo est quæstio. *n.* 142. **QUÆR. II.** An probent testes singulares? **Resp. 1.** Testes, qui contraria

vel etiam diversa testantur, non probant plenè. n. 143. Resp. 2. Si testes deponant de actibus diversis, sed mutuo se adiutantibus in causis civilibus interdum plenè probant. n. 144.

§. III. An, & quando probent testes inter se contrarij? pag. 344.

ASSERT. I. Si duo testes ex una parte producti sibi invicem contradicant, tunc nihil probant: si verò duo, vel plures testes ab una parte producti inter se consentiant; tunc, etiam si unus, vel etiam plures, sed pauciores numero, ijs contradicant, probat maior numerus consentientium: quod intelligendum est, si in substantia negotij contradicant: nam contrarietas testium in accidentalibus, & extrinsecis, nihil obstat, quò minus adhuc probent. n. 145. Assert. II. Si testes utriusque partis contraria deponant, tum prævalent digniores, & deponentes verisimiliora; aliàs verò, ceteris paribus, præferri debent testes numero plures. n. 146. Porro non tantum ad numerum, sed etiam ad qualitates, & dignitates testium Judex attendere debet, si notabilis sit excessus. n. 147. Attendendum etiam est ad qualitates depositionum. n. 148. Si par sit numerus testium sibi contradicentium, & cetera etiam sint paria; tunc magis credendum est testibus deponentibus pro Reo, vel pro causa favorabili. n. 149. Sunt & alij plures casus, in quibus testibus ab una parte productis, & sibi contradicentibus magis creditur, quam ab altera, sive Actore, sive Reo. cit. n. 149. Porro, si plures sint negantes consanguinitatem, iisque propinqui, & idonei ad testimonium ferendum; tum magis ipsis credendum est, quam alijs affirmantibus, si pauciores sint, & minus idonei, dummodo plures, & propinqui illi testes eadem postea in Judicio testentur. n. 150. & seq. Ubi etiam dicitur, quomodo intelligendum sit, quod communiter dicitur, plus credendum esse duobus testibus aliquid affirmantibus, quam centum, vel mille id ipsum negantibus.

§. IV. An, & quomodo testes contraria deponentes sint conciliandi? pag. 346.

ASSERTIO I. Si testes ab utraque parte Actoris & Rei, producti inter se dissideant, ad Judicem pertinet, eos, si possibile est, conciliare, & ita interpretari eorum depositiones, ut non contradicant, sed de diversis actibus testentur, ut ita inter eos contrarietas vitetur, & periurium. n. 152. & seq. Assert. II. Sed & si testes ab una, & eadem parte producti sibi contradicant, si de eodem actu dicta eorum accipiantur; tunc ea etiam ita intelligenda sunt, ut de diversis actibus censeantur deposuisse, nisi manifesta sit contrarietas. n. 154. Porro, quod dictum est, testes discordes conciliandos esse, extenditur primò. Etiam si testes alterius partis sint plures, & digniores, qui contradicunt paucioribus, & minus dignis. Secundo. Ad concordiam faciendam inter testes, debet interdum alterius testis dictum impropiè, vel late accipi. Tertio. Testes sibi ipsis contrarii in suis dictis debent conciliari, non tantum ad evitandam falsitatem, & periurium, si fieri possit, sed etiam ad eum effectum, ut probent illos diversos actus, super quibus deponunt: & quando hoc procedat? n. 155. Quando regula tradita, quòd testes contrarij reducendi sint

Tomus II.

ad concordiam, ita, ut non adversa, sed diversa deponant, non habeat locum? n. 156.

§. V. An probeat testis varius, vel sibi ipsi contrarius? pag. 348.

QUÆR. I. An, & quando fides adhibenda sit primo, vel secundo dicto testis varij, sibi que contrarij? Resp. 1. Si testes in uno Iudicio, v. g. summario auditu, postea iterum in altero ordinario Iudicio recepti diversa deponant, super eodem facto, coram eodem Iudice, non valet eorum testimonium. n. 157. Resp. 2. Si testis in eisdem Iudicij instantia, & inter easdem personas, denuo examinatus contrarium dicat ei, quod in alio examine prius dixerat; tum regulariter statur eius priore dicto, si utrumque sit juratum. n. 158. Sunt tamen plures casus excepti, in quibus non priore, sed posteriore dicto testis standum est. n. 159. Sed et si testes in diversis instantiis Iudicij contraria deponant, ordinariè primæ depositioni credendum est. num. 160.

QUÆR. 2. An, si testis contrarium dixit in Iudicio ei, quod extra Iudicium dixerat, vel vice versâ, standum sit, & fides habenda dicto priori, an posteriori? Resp. 1. Si testis, in Iudicio examinatus deposuit, quod prius extra Iudicium dixerat, tunc standum est secundo dicto Iudiciali. n. 161. Sunt tamen plures casus excepti, in quibus non posteriori Iudiciali, sed priori extrajudiciali standum est. n. 162. Resp. 2. Si testis in Iudicio juratus deposuit, sed postea extra Iudicium dicat contrarium eius, quod prius in Iudicio deposuit, non creditur ei in præiudicium partis, sed statur, & fides adhibenda est primæ depositioni Iudiciali. n. 163. Idque procedit, etiam si variatio, & contradictio testis extra Iudicium fiat, antequam sententia lata fuit. n. 164. An, & quando is, qui ut testis præfens fuit contractui, eique subscripsit, eum postea, ut irritum impugnare possit, vel non, sed tanquam sibi contrarius repelli debeat? num. 165.

SECT. IV. De productione, & receptione testium, eorumque examinatione? pag. 350.

§. I. Quando producendi, & recipiendi sint testes? pag. 350.

ASSERTIO I. Quamvis regulariter testes produci, & recipi debeant, post litem contestatam, sunt tamen plures causæ, in quibus etiam ante illam testes produci, & recipi debent; cuiusmodi inter alias est causa libertatis, si agatur de statu hominis, vel Ecclesiæ, num libera sit, an subiecta, v. g. Metropolitanorum enim propter contumaciam Rei absentis, recipi possunt testes, etiam lite non contestatâ, & ad sententiam definitivam procedi. n. 166. & seq. Assert. II. Similiter, si periculum sit, ne quis aliquando, cum nullas probationes paratas haberet, in Iudicio conveniatur; tunc petere potest, ut testes statim recipiantur, & examinentur, etiam ante litem contestatam, vel litem motam, & ex depositionibus eorum publicum Instrumentum conficiatur ad perpetuam rei memoriam. n. 168. & seq. Alii III. Si tempore latæ sententiæ testes sint adhibiti, sed super hoc Instrumentum publicum non sit confectum, licet sententia in scriptis lata sit, tum potestis, pro quo sententia lata est, petere, ut vocatis dentio, & receptis testibus, depositiones eorum super lata sententia in scripturam publicam redigantur. n. 170. & seq.

Tert

§. II. Quo-

§. II. *Quoties testes produci possint, & an jam aliàs produ-
cti iterum produci possint in eadem causa? pag. 352.*

ASSERTIO I. Regulariter non nisi tres produ-
ctiones testium fieri, & admitti possunt: ex causa ta-
men iusta, & cum solennitate legali, etiam quarta
productio testium concedi potest. n. 172. & seq. Est
autem hic sermo non de dilatione ad probandum, sed
de productione, sive ipso actu producendi testes. num.
174. Quibus casibus post primam receptionem non
possunt alij produci, & recipi. num. 175. Quæ requi-
rantur, ut quarta productio testium peti, & concedi
possit? num. 176. Assert. II. Si quarta productio tes-
tium cum solennitate legali petita sit, & à Judice de-
negata, licitum est ab eo appellare intra decem dies,
nisi probatum fuerit, illam negatam fuisse ad efficien-
tam testium multitudinem refræmandam, & si appel-
lans deficiat in probatione appellationis, conde-
mnandus est ad versa partem in expensas. n. 177. & seq.
Assert. III. Si is, qui produxit testes, depositiones
eorum non cognoscit, quia eæ non sunt publica-
tæ, nec productioni testium renunciavit, potest postea
super antiquis Articulis, non tantum alios testes, sed
etiam jam antea productos iterum producere. n. 179.
& seq.

§. III. *Quomodo producendi, & recipiendi sint testes, &
quomodo puniantur impediens productionem,
& receptionem eorum? pag. 355.*

ASSERTIO I. Ad testium receptionem, pars,
contra quam producuntur, citari debet: alioquin atte-
stationes receptæ sunt nullius valoris. n. 181. & seq.
Contra citatum absentem procedi non potest, si non
possit comparere ob inevitabile, & necessarium im-
pedimentum. n. 183. Plures tamen sunt casus, in qui-
bus citatio partis absentis ad testium receptionem
non requiritur. n. eod. Assert. II. Qui impediunt, ne
testes producantur, & recipiantur, excommunicandi
sunt. n. 184. & seq. Porro is, qui iuravit, non dice-
re testimonium contra aliquem, nihilominus cogi po-
test ad testificandum, si attestaciones non sint publi-
catæ, neque renunciatum sit productioni testium.
n. 186. & seq.

§. IV. *De examine testium, & in primis, à quo sint
examinandi? pag. 358.*

ASSERTIO I. Testes examinandi sunt à Judice,
quamvis is examen eorum, si remotè absentes sint, al-
teri committere possit: in causis tamen criminalibus
ipse iudex testes recipere, & examinare debet,
quod tamen de consuetudine non servatur. n. 188.

Assert. II. Iudex Notarium, vel alias personas ido-
neas, ac discretas mittere debet ad domum testium, ut
ibi examinentur, qui vel privilegiati sunt, vel com-
modè ad locum Judicij venire non possunt: cuiusmo-
di sunt senes, infirmi, pauperes &c. n. 189. Ad quos
etiam in causis criminalibus, & arduis, vel ipse Ju-
dex personaliter accedere debet, vel mittere Nota-
rium, vel alios idoneos ad examinandos testes. n. 190.
Porro personæ egregiæ, & illustres, quæ ex privile-
gio non tenentur comparere in Judicio personaliter,
possunt tamen comparere, si liberè velint. n. 191.

§. V. *Quomodo examinandi sint testes? pag. 359.*

ASSERTIO I. Testes seorsim, & non plures si-
mul, sed sigillatim, ac seorsim ab aliis singuli exami-
nandi sunt. n. 192. Non est necesse, ut testes ex lon-

ginq; ad Romanam Curiam vocentur, sed post-
eorum receptio, & examen committi in partibus
veijs locis, ubi testes degunt. n. 193. Assert. II. Tes-
tes diligenter examinandi sunt, non solum super cau-
sa principali, sed etiam de causa scientiæ, de pernici-
tæ, & singulis circumstantiis. n. 194. & seq. Pre-
terea testes sunt examinandi, de loco, tempore, de
aliis circumstantiis pertinentibus, ad facti declaratio-
nem, & testium consensum, vel dissentium deprehen-
dendum, & super personis testium. n. 196. Ad Jus-
tis officium spectat, nimiam testium multitudinem
moderari, ita, ut super uno eodemque articulo
quatuor non admittat; quamvis alius arbitrio Jus-
tici relinquantur, ut secundum qualitatem cau-
narum, quandoque plures possit admittere ad ex-
amen testium, quandoque pauciores. n. 197. Ad
quando peti possit, ut testes semel examinati, iterum
recipiantur, & examinentur? n. 198. Pars linguarum
contra quam testes producuntur, interrogatoria ma-
nere, & dare potest, super quibus circumstantiis ar-
ticulorum probatorum testes contra se produci te-
minabit testem unum post alterum. n. 200.

SECT. V. *De publicatione attestacionum. pag. 361.*

§. I. *Quomodo facienda sit attestacionum publicatio,
an pertineat ad substantiam processus: item, an at-
testaciones receptæ in uno Judicio, publicandæ sint,
ut probent in alio Judicio? pag. 361.*

ASSERT. I. Examine peracto, postquam pro-
ulteriori productioni renunciaverunt, depositiones tes-
tium, utraq; parte presente, nisi altera commo-
dè absit, publicandæ sunt. n. 201. Assert. II. Pu-
blicatio attestacionum non pertinet ad substantiam
processus Judicarij, est tamen præcepta. n. 202. As-
sert. III. Attestaciones receptæ, & publicatæ in pro-
prio Judicio non debent iterum recipi, vel publicari
in alio Judicio, sed fidem faciunt etiam coram alio Ju-
dice. n. 203. Excipi debet, quod depositiones testium
receptæ, etsi non publicatæ coram proprio Judice, pro-
bent coram Judice subrogato, cui succedit, si de-
bet ante latam ab ipso sententiam: idemque est de
examine de Judice appellationis, non autem aliam
omnino tribunalis. n. 204. Sunt & alij plures casus,
in quibus testes recepti, etsi non publicatis coram
proprio Judice, probant coram alio Judice. n. 205. Pro-
prie attestaciones receptæ in uno Judicio, faciunt fidem
in alio, inter easdem personas, non autem inter alios
saltem plenam fidem: inter eandem vero personam
non tantum valent, & probant pro ipsius personis
interrogantibus, sed etiam pro eorum heredibus, & suc-
cessoribus particularibus. n. 206. Assert. IV. Atte-
stationes receptæ inter partes litigantes, non debent
petitionem tertij intervenientis, etiam si eius alio-
modo interfit, publicari: nec potest is, qui petiit
testes coram certis Judicibus, ad eundem effectum
coram alijs Judicibus illos producere, sed illorum
attestacionibus debet esse contentus. n. 207. & seq.

§. II. *An attestaciones receptæ coram Arbitris, & pro-
curatoribus faciant fidem, ac probent coram Judice Ordi-
nario, vel delegato? pag. 363.*

Ass. I. Attestaciones receptæ coram Arbitris, & pro-
curatoribus faciant fidem, ac probent coram Judice Ordi-
nario, vel delegato, si testes coram

sunt: si verò adhuc vivunt, est in optione illius, contra quem testes producti sunt, an velit attestaciones recipere, an verò testes de novo deponere, & tunc denuo recipiendæ sunt depositiones eorum, salvo jure, quod adverte parti competit, excipiendi contra personas, & dicta testium. num. 209. & seq. Assert. I. I. Acta ordinaria litis, seu Judicij coram Arbitris, non valent, sed debent repeti coram Iudice ordinario: secus est de instructorijs, seu decisorijs litis. num. 211.

§. III. An post publicationem attestacionum iidem testes, vel alij super eisdem, vel contrarijs Articulis produci, & recipi possint? pag. 365.

Quinam dicantur Articuli antiqui, vel novi, vel dependentes ex antiquis. n. 212. & seq. Quinam directè, vel indirectè contrarij? n. 214. Regula generalis est recepta utroque Jure, quod post rite receptos testes, & publicatas depositiones testium, non possint iidem, vel alij testes produci, & recipi, neque in prima instantia, seu causâ principali, neque in causâ appellacionis, super eisdem, seu antiquis, aut directè contrarijs Articulis. n. 215. Cuius regulæ tres sunt partes. Nam primò post rite receptos, & examinatos testes, & publicatas depositiones eorum, non possunt denuo recipi testes, vel examinari, nisi per malitiam, vel negligentiam receptio, & examinatio testiù rite facta non esset. cit. n. 215. Secundò. Super eisdem, seu antiquis Articulis, vel novis, sed ab antiquis dependentibus, non possunt iidem, vel alij testes recipi, nec in prima, neque in secunda instantia appellacionis, dummodo non sint omnino novi, ac diversi, & impertinentes ad causam in Judicium deductam. num. 216. & seq. Super novis autem Articulis eiusdem causæ à veteribus dependentibus possunt produci, & recipi testes, etiam in causâ appellacionis. n. 218. Porro, etiam postquam renunciatum est productioni testium, eorundem attestaciones sunt publicatæ, adhuc recipi possunt testes quoad capitula, seu Articulos, super quibus nondum testes sunt recepti, & examinati. n. 219. 220. 221. & duobus seq. Similiter post publicatas attestaciones, iidem testes, qui antè super certis Articulis sunt recepti, possunt postea recipi super novo Articulo, pertinente tamen ad causam, seu connexo cum prioribus. Sic testes, qui deposuerunt de excessu deceptionis ultra dimidium justij pretij, possunt testificari de quantitate valoris. num. 224. & seq. Denique rite receptis testibus, & publicatis eorum attestacionibus, non licet etiam super directè contrarijs Articulis alios, vel eosdem testes producere: Si verò Articuli sunt etiam indirectè contrarij, propter aliquam qualitatem à testibus allegatam, tum poterunt ex ea tales Articuli per testes reprobari; etiam post publicationem attestacionum. n. 226. & seq. Porro si publicatis testibus, conclusum sit in causâ, & renunciatum testium productioni, multò magis alij testes super eisdem, vel directè contrarijs Articulis non sunt recipiendi, sed sententia ferenda est, secundùm priorum testium depositionem. Item regula suprâ tradita intelligenda est, si post publicatas attestaciones, pars producens testificata non didicerit, seu cognoverit. num. 228.

§. IV. Quando, & in quibus casibus, etiam post publicatas attestaciones, iidem, vel alij testes super eisdem, vel directè contrarijs Articulis denuo produci, & recipi possint? pag. 370.

Tomus II.

Plures sunt casus excepti à regula suprâ tradita, veluti primò. In causâ matrimoniali, in qua etiam post publicatas attestaciones contra testes priùs productos ab Actore, possunt alij testes ab adversario produci ad reprobandum illos, & recipi; adeoque super Articulis directè contrarijs, non obstantè contrariâ consuetudine. n. 229. & seq. Ponuntur tres limitationes, in quibus etiam post publicatas attestaciones non admittuntur testes in causâ matrimoniali. n. 231. Secundò. Etiam in causis criminalibus, post publicatas attestaciones, alij testes produci, & recipi possunt. n. 232. Tertiò. Si testes obscurè, & ambigè priùs deposuerunt. n. 233. & seq. Quartò. Post publicatas attestaciones, possunt testes super eodem Articulo, inter easdem personas, iterum produci, & recipi, si agatur diverso modo, & ad alium finem. Vnde publicatio attestacionum facta in Judicio summano, vel possessorio, non impedit, quin iidem, vel alij testes iterum recipiantur super eisdem Articulis in Judicio plenario, vel petitorio. num. 235. & duobus seqq. Sunt & alij plures casus, in quibus post publicatas attestaciones produci, & recipi possunt, sive iidem, sive alij testes. n. 238.

SECT. VI. De exceptione contra testes, & earum reprobandone. pag. 374.

§. I. Quomodo, & quando excipiendum sit contra testes? pag. 374.

ASSERTIO I. Triplices exceptiones objici possunt contra testes. Primò. Contra personas testium. Secundò. Contra examen testium. Tertiò. Contra depositiones, seu dicta testium. num. 293. Assert. II. Exceptiones contra personas testium, opponi debent regulariter, ante publicatas attestaciones. num. 240. Excipiuntur tres casus, in quibus etiam post publicatas attestaciones licitum est contra testes excipere. n. 241. Explicantur prædicti casus excepti, quomodo sint intelligendi. num. 242. & duobus seqq.

§. II. De depositione testium, qui producti sunt ad probandam exceptionem dilatoriam, vel peremptoriam super causâ principali. pag. 375.

Testes producti ad probandam exceptionem solum dilatoriam, non possunt admitti, & multò minùs compelli ad deponendum super causâ principali: si verò producti sint ad probandam exceptionem peremptoriam, tunc cogi possunt, ut jurent, ac deponant super tota causâ principali. num. 245. & seq.

§. III. An, & quando exceptio opposita contra testes impediatur eorum receptionem, vel non? pag. 376.

Resp. Exceptio opposita à Reo contra inhabilitatem testium productorum ab Actore, ordinariè non impedit eorum receptionem, & examinationem, sed quasi illa de inhabilitate in finem litis reservari potest. n. 247. Sed limitatur primò. Nisi testi objiciatur notorius defectus, sive crimen publicum, vel quod in continenti probari possit: tum enim talis exceptio impedit testium receptionem, & examinationem. n. 248. & seq. Proponuntur aliæ limitationes, seu casus, in quibus exceptio opposita contra inhabilitatem testium, impedit eorum receptionem, & examinationem. n. 250.

§. IV. An, & quomodo licitum sit reprobare testes? pag. 377.

ASSERT. I. Testes probatorios super causâ principali productos licitum est reprobare, & horum probatorios iterum reprobare: sed reprobandones repro-

bariorum reprobare, sive alios contra eos testes producere amplius non est concessum. n. 251. Id verò procedit, non solum, si reprobentur personæ testium, ob inhabilitatem eorum, sed etiam si ob dicta, seu depositiones eorum. n. 252. Porro, quamvis reprobatio testium sic reprobatorum non possit ulterius fieri per alios testes, potest tamen fieri per instrumenta. n. 253.

Assert. II. Modus servandus in reprobatione testium probatoriorum, & reprobatoriorum potissimum in eo consistit, ut crimina, aliisque defectus specificè exprimauntur, & probentur, ut ad positiones Actoris à Reo sigillatim respondeatur, & is, qui producit testes reprobatorios reprobatoriorum, juramentum præstet, quòd ad id malitiosè non procedat. num. 254. & seq. & n. 256. & seq. Assert. III. Siquis produxit testes in Judicio, non potest eos postea reprobare, nec in eodem, nec in alio Judicio, nisi postea nova causa supervenerit: at verò, qui produxit testes ad testimonium ferendum, potest postea eorum testimonia, seu dicta reprobare, si contradicunt sibi ipsis, vel unus, aut plures alijs testibus à se productis, vel si deponant pro suo adversario, contra quem sunt producti. n. 258.

SERIES CAPITULORUM.

IN ANTIQUIS.

- c. 1. n. 2. & 3.
 c. 2. n. 181. & duob. seqq.
 c. 3. n. 70. & seq.
 c. 4. n. 83. & tribus seqq.
 c. 5. n. 140.
 c. 6. n. 99. & seq.
 c. 7. n. 248. & seq.
 c. 8. n. 189. & seq.
 c. 9. n. 11. & seq.
 c. 10. n. 49. & seq.
 c. 11. n. 203. & seq.
 c. 12. n. 99. & 100.
 c. 13. n. 19.
 c. 14. num. 56. & duobus seqq.
 c. 15. n. 172.
 c. 16. n. 152. & seq.
 c. 17. n. 216. & seq.
 c. 18. n. 186. & seq.
 c. 19. n. 219. & seq.
 c. 20. n. 80. & seq.
 c. 21. n. 63.
 c. 22. n. 35. & seq.
 c. 23. n. 107. & seq.
 c. 24. n. 42. & seq.
 c. 25. n. 221. & duobus seqq.
 c. 26. n. 229. & seq.
 c. 27. n. 129. & seq.
 c. 28. n. 111.
 c. 29. n. 245. & seq.
 c. 30. n. 207. & seq.
 c. 31. n. 240. & quatuor seqq.
 c. 32. n. 146. & tribus seqq.
 c. 33. n. 133. & seq.
 c. 34. n. 166. & seq.
- c. 35. n. 226. & seq.
 c. 36. n. 177. & seq.
 c. 37. n. 194. & quatuor seqq.
 c. 38. num. 235. & tribus seqq.
 c. 39. n. 120. & seq.
 c. 40. n. 87. & seq.
 c. 41. n. 168. & seq.
 c. 42. n. 224. & seq.
 c. 43. n. 170. & seq.
 c. 44. n. 150. & seq.
 c. 45. n. 184. & seq.
 c. 46. n. 179. & seq.
 c. 47. num. 136. & tribus seqq.
 c. 48. n. 215.
 c. 49. n. 251. & seq.
 c. 50. n. 209. & duobus seqq.
 c. 51. n. 119.
 c. 52. n. 192. & seq.
 c. 53. n. 223. & seq.
 c. 54. num. 20. & quinque seqq.
 c. 55. num. 173. & tribus seqq.
 c. 56. & ult. n. 27. & duobus seqq.

IN SEXTO.

- c. 1. n. 51.
 c. 2. in princ. num. 254. & seq.

- §. Testes. n. 256. & seq.
 c. 3. & ult. n. 93. & seq.

IN CLEMENT.

- Clement. 1. n. 63. & seq.
 Clement. 2. n. 218.

TITULUS XXI.

DE TESTIBUS COGENDIS, vel non. pag. 380.

§. I. Quando, & in quibus causis, ac quomodo compelli possint ad ferendum testimonium? pag. 380.

ASSERTIO I. Si testes rogati, vel vocati ad ferendum testimonium, illud ferre nolint, possunt à Jodice compelli in causis civilibus ordinariè. num. 1. Si tamen priùs moniti sint, & sine justa causa id renuant, vel ex odio, gratià, vel timore se subtrahant. num. 2. & 3. Similiter testes super confanguntur probanda cogendi sunt ad ferendum, si coacti non nolle testificari, ex gratià, vel timore. n. 4. Si habitus seu crimen sit notorium, non est opus testimonium depositionibus: alioquin verò testes, qui interfuerunt, de jure Canonico, non sunt cogendi ad testificandum, etiam in causis criminalibus. n. 5. & 6. Assert. II. Si coram Indice Ecclesiastico agatur, testes cogi possunt ad testificandum, si eorum testimonium sit necessarium, etiam per Censuram Suspensionis, Excommunicationis, & depositionem. n. 7. & 8. Assert. III. Ad testimonium ferendum potest quis compelli, etiam si juraverit, se non perhibiturum, n. 9. & seq.

§. II. An, & quando testes possint cogi ad ferendum testimonium in causis criminalibus? pag. 382.

ASSERTIO I. De Jure Canonico in causis criminalibus, quando agitur directè ad pœnam publicam, non possunt cogi ordinariè. n. 11. Assert. II. Multo minus testes possunt cogi ad testificandum de crimine occulto, nisi sit perniciosum, & de alijs pluribus rebus, in quibus non potest quis cogi ad crimen evolandum, n. 12. Plures tamen etiam sunt casus, in quibus testes compelli possunt ad testificandum etiam in causis criminalibus, veluti primò. Si veritas aliter sciri non possit, n. 13. Secundò. Si testes malitiosè subtrahant à ferendo testimonio. n. 14. Vel etiam gratià, odio, aut timore in crimine falsi, vel alio.

Tertiò. Si de crimine agatur per modum inquisitionis, ne indignus v. g. ad Prælaturam promovetur. n. 16. Præterea cogi possunt testes ad testificandum, si agatur per modum denunciationis charitativæ, vel Canonice ad puniendum peccatum, vel patet perniciendum, & corrigendum, aut si agatur ad tollendum animæ periculum &c. & universim loquendo, quando sine gravi peccato veritas celari non potest, cogendi sunt testes dicere veritatem, etiam in criminalibus. num. 17. Item, si agatur de crimine conspirationis, seu conspirationis subditorum contra Prælatum suum, compelli possunt testes ad manifestandam coniurationem, etiam si iuraverint, se illam non manifestaturos. num. 18. Denique in criminalibus conceptis, & in futurum perniciosis, possunt cogi ad testificandum. num. 19.

§. III. De personis privilegiatis, quæ ad testimonium ferendum cogi non possunt. pag. 384.

ASSERTIO I. Plures sunt personæ, quæ ex privilegio ad testificandum ordinariè non coguntur, referuntur n. 20. Veruntamen in defectum aliorum, si veritas aliter, vel per alios testes cognosci non possit, etiam privilegiati coguntur testificari. n. 21. & seq.